

Avdelning
Utvärderingsavdelningen
Handläggare
Nils Olsson
08-563 088 40
nils.olsson@uka.se

Datum
2026-06-30

Reg.nr
42-00052-26

Utbildningsdepartementet
Regeringskansliet

Nordiska Institutet för Manuell Medicins ansökan om att osteopatprogrammet ska vara studiestödsberättigande

(Remiss 2026-01-20 dnr. U2025/02231)

Universitetskanslersämbetets ställningstagande

Universitetskanslersämbetets ställningstagande är att osteopatutbildningen vid Nordiska Institutet för Manuell Medicin uppfyller de krav på kvalitet som gäller för utbildningar vid universitet och högskolor.

Ansökan och ärendets hantering

Nordiska Institutet för Manuell Medicin har ansökt hos utbildningsdepartementet om att deras osteopatprogram ska vara studiestödsberättigande. Utbildningsdepartementet har den 20 januari 2026 anmodat Universitetskanslersämbetet (UKÄ) att yttra sig om utbildningen uppfyller de krav på kvalitet som gäller för utbildningar vid universitet och högskolor. UKÄ har givit professor emerita Anne Söderlund, Mälardalens universitet och Charlotte Häger, Umeå universitet i uppdrag att granska ansökan. De sakkunnigas bedömning baseras på Nordiska Institutet för Manuell Medicins ansökan om studiestöd, begärda kompletteringar, samt på intervjuer som genomfördes den 8 maj 2026. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Bedömningen av utbildningen som ansökan avser har gjorts utifrån de generella kvalitetskraven på utbildningar vid universitet och högskolor som anges i högskolelagen (1992:1434). De sakkunnigas bedömning är att osteopatutbildningen vid Nordiska Institutet för Manuell Medicin uppfyller de krav på kvalitet som gäller för utbildningar vid universitet och högskolor. UKÄ instämmer i de sakkunnigas bedömning.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Martin Norsell efter föredragning av utredaren Nils Olsson i närvaro av avdelningschefen Rikard Lingström, informationsförvaltaren Henrik Petersson och tf gruppchefen Viveka Persson.

Martin Norsell

Kopia till:

Bedömargruppen

Bedömagruppens yttrande

Yttrande över Nordiska Institutet för Manuell Medicins ansökan om att osteopatprogrammet ska vara studiestödsberättigande

Bedömagruppens uppdrag

Nordiska Institutet för Manuell Medicin har ansökt hos utbildningsdepartementet om att deras osteopatprogram ska vara studiestödsberättigande. Utbildningsdepartementet har den 20 januari 2026 anmodat Universitetskanslersämbetet (UKÄ) att yttra sig om utbildningen uppfyller de krav på kvalitet som gäller för utbildningar vid universitet och högskolor. Vi, professor emerita Anne Söderlund, Mälardalens universitet och professor Charlotte Häger, Umeå universitet har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökan.

Bedömagruppens arbete

Bedömningen av utbildningen som ansökan avser har gjorts utifrån de generella kvalitetskraven på utbildningar vid universitet och högskolor som anges i högskolelagen (1992:1434). Underlag för bedömningen har varit den samlade dokumentation som utbildningsanordnaren tagit fram samt intervjuer som genomfördes den 8 maj 2026. Vid detta tillfälle genomfördes gruppvisa samtal med Nordiska Institutet för Manuell Medicins ledning, programansvariga, lärare och studenter.

Bedömagruppens preliminära yttrande har skickats till lärosätet på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. Det svar som lärosätet inkom med framgår av bilaga 2. Vi har tagit del av lärosätets svar, och i de fall där vi gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandet. Yttrandet i sin helhet finns i bilaga 1.

De sakkunnigas sammantagna bedömning

Vår bedömning är att osteopatutbildningen vid Nordiska Institutet för Manuell Medicin uppfyller de krav på kvalitet som gäller för utbildningar vid universitet och högskolor.

Bedömagruppen

Anne Söderlund

Charlotte Häger

Bilaga 1: Bedömagruppens motiveringar

Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedöms den planerade osteopatutbildningen ha en tilltänkt tydlig struktur, adekvat pedagogisk grund och relevanta utbildningsmål med progression mot självständigt kliniskt arbete. Beskrivningen av utbildningens utformning, genomförande och examination gör gällande att studenterna sannolikt kommer att uppnå utbildningsmålen. Examinations- och bedömningsmetoder är relevanta och varierande samt explicit utformade för att målen ska vara länkade till examinations- och bedömningskriterier, vilket direkt påverkar måluppfyllelsen positivt.

Bedömningsgrunder

Utbildningen

Omdöme: uppfyllt

Bedömningsgrunder

Innehållet i utbildningen vilar på vetenskaplig grund samt på beprövad erfarenhet.

Förkunskapskraven motsvarar kraven för utbildning på grundnivå.

Utbildningsmålen och kursmålen motsvarar kraven för utbildning på grundnivå enligt 1. kap 8–9 §§ högskolelagen.

Innehållet i utbildningen vilar på vetenskaplig grund samt på beprövad erfarenhet
Uppfyllt.

Osteopatprogrammet som planeras att starta höstterminen 2026 inom det befintliga totala antalet studieplatser vid lärosätet, är på fyra år varav ett år är på avancerad nivå. Utbildningen är i manuell medicin med inriktning på osteopati.

Innehållet i utbildningen vilar på beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Huvudområdet manuell medicin är förankrat i aktuell forskning. Utbildningen har fokus på att, med hjälp av studentcentrerat lärande, stödja studenternas förmåga att självständigt identifiera, analysera och lösa framför allt muskuloskeletala hälsoproblem, kunskaper som fördjupas från enklare till mer komplexa under de fyra åren. Det finns vid lärosätet ytterligare två inriktningar inom manuell medicin: kiropraktor- samt naprapatutbildning.

Förkunskapskraven motsvarar kraven för utbildning på grundnivå

Förkunskapskraven motsvarar kraven för utbildning på grundnivå. Relevanta grundläggande behörighetskrav för antagning till högre utbildning tillämpas. Vidare är det en progressiv utveckling

av kraven där kurser med allt mer fördjupad nivå har relevanta behörighetskrav, vilket innebär att godkänt krävs på tidigare kurser, något som bedöms som en styrka i utbildningens upplägg.

Utbildningsmålen och kursmålen motsvarar kraven för utbildning på grundnivå enligt 1. kap 8–9 §§ högskolelagen

Utbildningsmålen beskriver grunder och kärnkompetens i manuell medicin som ska förvärfvas under de första tre åren. Antalet mål för utbildningen och för de ingående kurserna kan tyckas vara något för många med tanke på examinationskrav som följer för dessa mål. Bedömnarna noterar att målen också är ibland är mycket konkreta. Konkreta mål kan vara begränsande för undervisningens flexibilitet men ökar å andra sidan sannolikt studenternas förståelse för vad respektive kurs syftar till att uppnå.

De första tre åren är gemensamma för alla tre inriktningar utan någon märkbar skillnad i vad studenten ska erhålla för yrkesexamen vid den slutförda utbildningen. Därefter beskriver underlaget utbildningsmålen för det fjärde året med inriktning osteopati. En progression finns klart beskriven i utbildningsplanens mål i jämförelse med målen för de tre första åren, och progressionen är också klart beskriven i kursmålen. Bedömggruppen har inte jämfört de tre inriktningarna i detalj för att uttala sig om hur det fjärde året skiljer sig innehållsmässigt mellan de tre inriktningarna osteopat, kiropraktor och naprapat. Utbildningsmålen för osteopatiinriktningen för det fjärde året är relativt generella.

Detta togs upp vid intervjuer. Från intervjuer framgick att lärare anser att det kommer att lösa sig på liknande sätt som det fungerar i dag för att skilja kiropraktik och naprapatutbildningarna från varandra. Från studentintervjun framgick det att studenterna upplever sig ha olika innehållsmässiga kurser när de jämförde sin utbildning med den existerande andra inriktningen.

Det kvarstår som något oklart hur det säkerställs att studenten i osteopatiinriktningen får tillgång till verksamhetsintegrerat lärande (VIL). I det kompletterande underlaget redovisades VIL för osteopatprogrammet. Det beskrivs att under år fyra sker VIL i miljöer relevanta för manuell medicin. Det kan enligt bedömnarna därför förtydligas i utbildningsplanen på vilket sätt studenterna inom osteopati har tillgång till VIL i sin egen inriktning.

Detta togs upp vid intervjuer. Vid intervjuer framgick det att det finns många osteopater som arbetar i Stockholmsområdet och att studenterna kommer att få ha sin VIL och verksamhetsförlagd utbildning på dessa mottagningar. Inga skriftliga avtal kring detta med externa parter finns dock än så länge såvitt vår kännedom.

Sammanfattningsvis finns en välstrukturerad utbildningsplan och tillhörande kurser inklusive lärandemål som visar på utbildningens omfattning och innehåll. Det finns ett gediget, systematiskt kvalitetsarbete, inklusive studentinflytande, som beskriver hur kursernas och utbildningens kvalitet säkerställs. Utbildningens upplägg med osteopati som inriktning under enbart sista året anser bedömnarna kan förtydligas beträffande hur studenten anammar ”osteopatidentitet”. Gränsdragningen mellan disciplinerna är något otydlig i utbildningsplanen och i kurserna under de första åren. Lärosätet framförde att tre första åren vilar på en gemensam grund vilket ska förstås som en

avsiktlig pedagogisk och akademisk struktur för att säkerställa kärnkompetens.

Forskningsanknytningen till osteopati är något svag i underlagen, men huvudområdets forskning är starkare.

Personal

Omdöme: uppfyllt

Bedömningsgrund

Antalet lärare och deras sammantagna vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Antalet lärare och deras sammantagna vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Uppfyllt.

En stor del av undervisningen under framför allt de första tre åren sker gemensamt för tre utbildningsprogram med redan befintlig lärarpersonal. Vad gäller den vetenskapliga kompetensen för manuell medicin framgår att fem av de tillsvidareanställda lärarna är disputerade och för närvarande forskningsaktiva inom för utbildningen relevanta områden. Utöver detta finns cirka 20 tidsbegränsade anställda disputerade lärare som medverkar i utbildningen. Forskningen vid lärosätet idag bedrivs framför allt inom manuell medicin och idrottsmedicin. Forskningen inom osteopati bedrivs i viss skala vid lärosätet men kommer i huvudsak in i utbildningen genom att lärarna är involverade i forskning inom osteopati som bedrivs vid andra lärosäten.

Vad gäller den professionsrelaterade kompetensen finns två osteopater i den nuvarande lärarlistan. En är tillsvidareanställd lektor (40 procent varav 20 procent i utbildning) och en adjunkt med tidsbegränsad anställning (oklart i vilken utsträckning anställningen är). Två ytterligare lärare (adjunkter) har 50 procent respektive 40 procent anställning i aktuell utbildning. Resten av de engagerade lärarna har en anställning på 20 procent eller mindre i denna utbildning. Lärosätet har också i komplettering redovisat 12 personer, företrädesvis internationella, alla med osteopatexamen och nästan samtliga disputerade som, på annat sätt än genom tillsvidareanställning vid lärosätet, utgör en del av den akademiska miljön vid lärosätet inför programstarten höstterminen 2026. Deras medverkan kan enligt lärosätet omfatta undervisning, handledning, forskningssamarbeten, sakkunnigmedverkan och andra former av akademiskt stöd. Personerna inom den verksamhetsförlagda undervisningen vid skolans egen mottagning är naprapater och två kiropraktorer, inga osteopater finns listade för det verksamhetsintegrerade lärandet och verksamhetsförlagd utbildning (VIL/VFU). Två av VIL/VFU-lärarna har masterexamen och en har doktorsexamen. Majoriteten har inte dessa examina. De har examen på grundläggande nivå och mångårig klinisk erfarenhet. Lärosätet uttryckte vid intervjuer sin ambition att huvuddelen av lärarna inom dessa moment ska ha minst masterexamen.

Vår bedömning är att den vetenskapliga kompetensen och även den pedagogiska kompetensen i lärarkåren är tillfredsställande, men den professionsrelaterade kompetensen inom osteopati bör förstärkas successivt när utbildningen framgent bedrivs i full skala på grund av att det i nuläget endast finns två lärare med osteopatexamen; resten av personer som nämns med denna examen är utländska forskare/kliniker.

Utbildningsmiljön**Omdöme: uppfyllt****Bedömningsgrunder**

Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Lärosätet säkerställer att studenterna tar en aktiv roll i att utveckla utbildningen.

Relevant samverkan sker inom och utanför akademien.

Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.
Uppfylld.

Lärosätet har överlag redan med sina nuvarande utbildningar av naprapater och kiropraktorer en tillfredsställande bas i allmänhet för en professionsinriktad miljö och en ambition för vetenskaplig förankring, nu även planerad även för osteopatstudenter. En djupare och bredare integrering mellan forskning och den tilltänkta utbildningen finns inte i hög utsträckning i nuläget beträffande osteopati även om det finns goda exempel på det av lärare med osteopatexamen. Det är framförallt en av lärarna som är forskningsaktiv av de två deltidsanställda osteopaterna, och forskning och forskningskompetens hos övriga saknas eller är under uppbyggnad. Detta att osteopatiforskningen är relativt begränsad uppvägs dock av relativt många externa disputerade lärare i olika ämnen, då cirka hälften (20 stycken) av det totala antalet externa lärare har forskarutbildning.

Det finns en utvecklingspotential vad gäller professionsspecifik forskningsanknytning (osteopati). Det har implikationer för möjligheten att direkt involvera studenter i forskningsarbete. Underlaget beskriver visserligen hur studenterna fortlöpande tränas i att söka, värdera och använda vetenskaplig kunskap, samt hur denna progression kommer till uttryck i självständigt arbete och examensarbete. Det fanns en viss oklarhet i den ursprungliga ansökan hur studenter som utbildar sig till osteopater ska kunna engageras i pågående forskningsprojekt inom deras projekt-/examensarbeten eller på annat sätt. Företrädare uppgav dock vid intervjuer att externa nationella och internationella handledare ska kunna engageras/rekryteras. En resurslista över sådana personer med deras meriter och tillhörighet när de är kontrakterade, rekommenderas upprättas även för synlighet gentemot studenter.

En viktig kunskap och skicklighet rör också hur patientens/klientens förväntningar bemöts parallellt med att nya vetenskapliga rön utvecklas. Här är smidig och enkel åtkomst till vetenskaplig litteratur av yttersta vikt. Ett mål här bör vara att tydliggöra och konkretisera de akademiska krav som ställs på studenternas vetenskapliga förankring genom hela utbildningen, inklusive när och hur vetenskaplig litteratur krävs respektive används i undervisningen. Tillgången till vetenskapliga databaser med forskningsartiklar och övrig litteratur är idag något begränsad, där studenterna för närvarande hänvisas fysiskt till Karolinska Institutets bibliotek. Detta var förhållandet även vid tidigare utvärderingar via UKÄ av övriga utbildningsprogram 2021 respektive 2024, och frågan har fortfarande inte lösts. Enligt intervjuer med studenter framgår att de inte använder sig av möjligheten till Karolinska Institutets bibliotek i någon större utsträckning. Vid intervjuerna framkom att lärare och handledare tillhandahåller artiklar vid behov. Detta är inte en önskvärd situation anser bedöarna då studenterna behöver lära sig att söka vetenskaplig litteratur själva. Det bör enligt bedöarna vara en stegvis progression med krav på användning av källhänvisningar och generell vetenskaplig förankring under utbildningens gång. Lärosätet behöver säkra att vetenskaplig litteratur och referering används i olika uppgifter, för att låta vetenskaplig metod genomsyra utbildningen från start till mål. Vid intervjuerna framkom att frågan om tillgång till vetenskapliga databaser är identifierad som en prioriterad utvecklingsfråga inom ramen för lärosätets akademiska strategiska plan. Bedöarna anser att utvecklingen av tre utbildningsprogram inom manuell medicin och arbetet med extern validering och internationella samarbeten stärker förutsättningarna för en långsiktigt hållbar akademisk infrastruktur, där studenternas tillgång till vetenskaplig litteratur och databaser också kan säkerställas.

Lärosätet säkerställer att studenterna tar en aktiv roll i att utveckla utbildningen.
Uppfylld.

Det finns, konstaterar bedöarna, en studentförening vid lärosätet för övriga studieinriktningar samt upprättade riktlinjer för studentinflytande, vilket är bra förutsättningar för studentinflytande. Vad gäller studentinflytande specifikt för just osteopatstudenterna och hur de kan vara delaktiga i att utveckla och påverka utformningen av sin utbildning är det svårt att bedöma i nuläget eftersom utbildningen inte startat ännu. Lärosätet rekommenderas att tillämpa redan existerande struktur och process för att säkerställa detta från start av den nya utbildningen. Detta gäller inte minst arbetet med den yrkesmässiga profileringen av osteopatutbildningen gentemot de naprapater och kiropraktorer som för närvarande redan utbildas vid lärosätet. En sådan process bör involvera både lärare och studenter.

Relevant samverkan sker inom och utanför akademien.
Uppfylld.

Vid intervjuer framgick det att det finns många osteopater som arbetar i Stockholmsområdet och att studenterna kommer att få ha sin VIL/VFU på dessa mottagningar. Det är svårt att bilda sig en helt klar uppfattning om exakt i vilken grad utbildningen kommer att leva upp till att möta yrkeslivets krav och förändringar i arbetslivet. Hur kommer tvärprofessionellt arbete med andra hälsoprofessioner under utbildningen att integreras? Samarbetet med yrkesaktiva betonas i underlagen och också betydelsen av att aktiva kliniker också medverkar i undervisningen. Här finns förmodligen också en stark utvecklingspotential. Vid intervjuer framkommer att det finns ett

kommunikationsgap att överbrygga; många hälsoprofessioner vet inte vad en osteopat kan arbeta med eller på vilket sätt. Detta faktum bedöms göra det extra viktigt med kontaktnät och informationsspridning kring osteopati och ökat medvetandegörande om detta redan under utbildningen.

Resurser

Omdöme: uppfyllt

Bedömningsgrunder

Det finns tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur på kort och lång sikt.

De tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.

Det finns tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur på kort och lång sikt.
Uppfylld.

Beträffande lokaler och tillträde till lokaler så bedöms dessa som tillräckliga och ändamålsenliga för att stödja även osteopatstudenternas inlärningsmiljö under studiernas olika skeden. Det är en styrka med obegränsad tillgång till tränings- och tekniksalar inklusive gym samt plats för studenterna egna studier och praktiska övningar med träningsrum och utrustning för att stödja studenter i deras inläring av manuella färdigheter.

Enligt utbildningsplanen organiseras lärandet också utifrån flertalet lärandemiljöer och undervisningsformer, där föreläsningar, seminarier, färdighetsbaserad undervisning och kliniskt inriktade lärandeaktiviteter samverkar i relation till utbildningens mål.

Studentunderlaget verkar vara sjunkande över de senaste åren och verksamheten som nu bedrivs som aktiebolag är beroende av studenternas kursavgifter. Ekonomin torde bland annat påverka resurser både i form av lärarresurser och möjligheten till access till vetenskapliga databaser, statistikprogram samt övrig litteratur som är förenade med ökade kostnader. Det är därför viktigt framgent att säkerställa att studenternas behov kan mötas fullt ut för både befintliga och planerat utbildningsprogram.

De tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.
Uppfylld.

De befintliga resurserna vad gäller lokaler, infrastruktur inklusive lärare och handledare bedöms nyttjas effektivt och det bedöms finnas utrymme för den nya utbildningsinriktningen med nuvarande studentantal med undantag för tillgången till litteraturdatabaser.

Styrdokument**Omdöme: uppfyllt****Bedömningsgrunder**

Det finns utbildningsplan och kursplaner för hela utbildningen och dessa är utformade på ett adekvat sätt.

Styrdokumentet är kvalitetssäkrat.

Det finns utbildningsplan och kursplaner för hela utbildningen och dessa är utformade på ett adekvat sätt. Styrdokumentet är kvalitetssäkrat.
Uppfyllt.

Utbildningsplan samt kursplaner finns för den nya utbildningen och de är i stort sätt adekvat utformade. Övriga styrdokument finns sedan tidigare och är bedöms vara kvalitetssäkrat utifrån de snarlika utbildningar som skolan redan bedriver. Vad gäller det nya programmet för osteopatutbildning som planeras starta under hösten 2026 så rekommenderar bedömarna följande: Lärosätet kan förtydliga att examensarbeten ska ha vetenskaplig anknytning till ämnet osteopati och adekvat examination, med osteopatkompetenta lärare i tillräcklig omfattning beroende på studentantal. Detta är särskilt viktigt då den berörda osteopatutbildningen det fjärde året ska motsvara avancerad nivå och därmed innebära fördjupning av kunskaper, färdigheter och förmågor i förhållande till utbildning på grundnivå. Studenterna ska självständigt kunna integrera och använda kunskaper, hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer, och leda till goda förutsättningar för osteopatytkesverksamhet vilket ställer stora krav på självständighet eller för forsknings- och utvecklingsarbete.

Det rekommenderas att utforma en tydlig strategisk plan för ytterligare utveckling av forskning och även kontaktvägar som kan gynna utvecklingen av osteopati på kort och lång sikt, och hur forskning kan befrukta och integreras mer i undervisningen så att osteopatstudenterna blir väl förtrogna med ett evidensbaserat arbetssätt. Planen kan med fördel ange hur studenterna kan bli ytterligare delaktiga i att ta del av men också medverka till forskning, i t.ex. deras studentarbeten, som pilotstudier eller litteraturstudier eller ren datainsamling.

Säkerställande av utbildningsmål

Omdöme: uppfyllt

Bedömningsgrund

Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs att studenterna utbildningsmålen när examen utfärdas.

Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs att studenterna utbildningsmålen när examen utfärdas.
Uppfyllt.

Den planerade osteopatutbildningen bedöms ha en tilltänkt tydlig struktur, adekvat pedagogisk grund och relevanta utbildningsmål med progression mot självständigt kliniskt arbete. Beskrivningen av utbildningens utformning, genomförande och examination gör gällande att studenterna sannolikt kommer att uppnå utbildningsmålen. Utbildningen har ett genomtänkt fokus på progression i kurser över de fyra åren, speciellt fokuseras det på under år fyra att hantera mer komplexa situationer jämfört med de första tre åren. Examinations- och bedömningsmetoder är relevanta och varierande samt explicit utformade för att målen ska vara länkade till examinations- och bedömningskriterier, vilket direkt påverkar måluppfyllelsen positivt.

Beskrivning av pedagogisk tillämpning i undervisning och framför allt studentcentrerat lärande bekräftar användningen av aktuella evidensbaserade pedagogiska metoder. Det är dock önskvärt att klargöra i samtliga kurser på vilket sätt det säkras att examinationen sker på individnivå och inte på gruppnivå när ett studentteam examineras.

Litteraturen på kurserna är aktuell med några undantag för en del äldre artiklar där det bedöms ha varit en utveckling t.ex. inom området personcentrerad vård samt kliniskt resonemang inom osteopati.

Bedömargruppen har några medskick till lärosätet för att ytterligare utveckla kvalitén på utbildningen. Vi vill rekommendera lärosätet att se över om det går att minska och abstrahera utbildnings- och kursmålen. Programmet har fem kompetensområden som ramar in kurserna och innefattar progression över tid. Inom ett av dessa, det professionella kompetensområdet, kan det förtydligas i kurserna Manuell medicin I och II under det fjärde hur utvecklingen av den professionella kompetensen inom osteopati ska ske. Det kan förtydligas att examensarbetet under det fjärde året är avsett att vara en fördjupning inom huvudområdet manuell medicin, och då specifikt inom osteopatinriktningen. När det gäller vad som krävs för osteopatexamen föreslår vi att lärosätet gentemot avnämarna ännu tydligare kan synliggöra kopplingen mellan den aktuella utbildningen och europeiska och internationella standarder när det gäller utbildningsmål, lärandemål, examinationsformer och bedömningskriterier,

I ett av styrdokumentet står att: ”vid examen förväntas självständig och patientsäker yrkesutövning med tydliga kompetensgränser”, men kompetensgränserna är inte tydligt beskrivna i utbildningsplanen eller kurserna. Kurs I, II, III som utgör utbildningsåret fyra uppfyller enligt bedömnarna kraven på avancerad nivå men kurserna har väldigt många mål och även examinationerna är många, av varierande typ och både summativa och formativa. Ingen examination sker här med en skriftlig tentamen. I kurs III, examensarbetskursen, examineras en del av handledaren, vilket inte är helt optimalt. Men den slutliga bedömningen gör en examinator med stöd av en extern bedömare. Ambitionen är enligt underlaget att självständiga arbetet inom osteopatinriktningen ska handledas och examineras av en person som själv har den examen, med hjälp även av extern kompetens, men som ännu inte har specificerats. Lärosätet bör fortsätta att framgent säkerställa relevant osteopatisk professionskompetens i undervisning, handledning och bedömning inom de professionsspecifika kursmomenten.

Det rekommenderas att lärosätet utvecklar forskningsanknytningen inom osteopati. Det behövs även fler lärare och handledare med osteopatkompetens när utbildningen bedrivs i full skala. Därutöver krävs denna kompetens för såväl verksamhetsförlagd utbildning som verksamhetsintegrerat lärande. En annan viktig aspekt är att säkerställa studenternas individuella tillgång till vetenskapliga databaser med litteratur.

Bilaga 2: Lärosätets svar på delning av preliminärt yttrande

Delningssvar

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Nordiska Institutet för Manuell Medicin

Examen: Osteopatutbildning

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrandet och påpeka eventuella faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsgrunder som ingått i prövningen.

Ange i tabellen vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det inte är möjligt att inkomma med nya fakta som ej fanns tillgänglig i de ursprungliga underlagen.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
2	3	5	Antal helårsstudenter uppgår till 25, ej 45.

Lärosätet tackar bedömargruppen och UKÄ för en värdefull granskning av utbildningsprogrammet, som bidrar till den fortsatta kvalitetsutvecklingen vid lärosätet. Vi tackar även för möjligheten att kontrollera innehållet i det preliminära yttrandet och inkomma med påpekanden av eventuella faktafel.

Nedanstående synpunkter avser formuleringar där lärosätet upplever att yttrandet riskerar att ge en ofullständig eller missvisande bild av det underlag som lämnats in samt från intervjuer.

Utbildningen

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
2	8	5-7	Följande formulering gällande ÅK4 och osteopatinriktningens professionsspecifika fördjupning bör nyanseras: <i>“Det finns inte i det skriftliga materialet ett detaljerat underlag för att uttala sig om hur det fjärde året skiljer sig innehållsmässigt mellan de tre inriktningarna, framför allt för inriktningen osteopati.”</i> UKÄ:s granskning och begäran om kompletterande underlag avser uttryckligen osteopatprogrammet, och det inskickade materialet har därför utformats med utgångspunkt i detta program. Utbildningsplan och kursplaner för osteopatprogrammet har därför, i detta underlag, redovisats som ett självständigt utbildningsprogram och lyfts ut ur lärosätets sammanhållande styrdokument för de tre utbildningsprogrammen inom manuell medicin. Lärosätet delar bedömargruppens uppfattning att relationen mellan utbildningsprogrammen med fördel kan tydliggöras samlat på programnivå, men motsvarande utbildningsplaner för naprapat- och kiropraktorprogrammen ingick inte i det underlag som lärosätet ombads inkomma med. Vad gäller osteopatinriktningen framgår det av utbildningsplanen och kursplanerna att ÅK4 utgör en professionsspecifik fördjupning inom osteopati och omfattar tre särskilda kurser: Manuell medicin inriktning osteopati I–III. Kurserna innehåller professionsspecifika lärandemål, kursmoment och examinationer inom osteopatisk manuell medicin, klinisk integrering, verksamhetsintegrerat lärande och examensarbete med inriktning osteopati. Formuleringen kan med fördel därför nyanseras så att det framgår att ett jämförande underlag för samtliga tre utbildningsprogram inte ingick i UKÄ:s begäran, men att det inskickade materialet innehåller underlag för osteopatinriktningens professionsspecifika ÅK4.

3	1	1-5	Följande formulering gällande VIL/VFU bör kompletteras och nyanseras: <i>“Det framgår inte av den skriftliga ansökan om det verksamhetsintegrerade lärande (VIL) är likadant för alla utbildningar vid lärosätet.”</i> UKÄ:s begäran avsåg utbildningsplan och kompletterande underlag för osteopatprogrammet, inte en jämförande redovisning av VIL/VFU-strukturen för samtliga utbildningsprogram vid lärosätet. Det inskickade materialet redovisar därför VIL/VFU inom ramen för osteopatprogrammet. Av det inskickade underlaget, 3. Utbildningsplan för osteopatprogrammet, framgår att VIL/VFU är integrerat i programmet och att huvuddelen av den praktikbaserade utbildningen under ÅK1–3 genomförs vid NIMM patientklinik. Vidare framgår att VIL på ÅK4 vidareutvecklas genom längre perioder av praktikbaserad utbildning och fördjupade auskultationsplaceringar i hälso- och sjukvårdsmiljöer relevanta för manuell medicin.. Formuleringen kan därför nyanseras så att det framgår att det inskickade underlaget redovisar VIL/VFU för osteopatprogrammet, medan en jämförande redovisning av VIL/VFU-strukturen för samtliga utbildningsprogram inte ingick i UKÄ begäran.
3	3	5-6	Följande formulering gällande utbildningsstrukturen bör nyanseras: <i>“Gränsdragningen mellan disciplinerna är något otydlig i utbildningsplanen och i kurserna under de första åren.”</i> Utbildningsplanen bygger på en medveten och sammanhållen utbildningsstruktur där ÅK1–3 utgör en gemensam bas i manuell medicin, medan ÅK4 utgör professionsspecifik fördjupning inom respektive inriktning, däribland osteopati. Att de tre första åren vilar på en gemensam grund ska därför förstås som en avsiktlig pedagogisk och akademisk struktur för att säkerställa kärnkompetens inför professionsspecifik fördjupning.

Personal

Sida	Stycke	Rad	Korrigerings

Utbildningsmiljön

Sida	Stycke	Rad	Korrigerings
5	1	3-7	Följande formulering gällande professionsspecifik forskningsanknytning bör nyanseras: <i>“Sammantaget finns en klar utvecklingspotential vad gäller professionsspecifik forskningsanknytning (osteopati). Det har implikationer för möjligheten att direkt involvera studenter i forskningsarbete och vetenskapligt förankrade uppgifter. Det fanns en viss oklarhet i den ursprungliga ansökan hur studenter som utbildar sig till osteopater ska kunna engageras i pågående forskningsprojekt inom deras projekt-/examensarbeten eller på annat sätt.”</i> Lärosätet delar bedömargruppens uppfattning att den professionsspecifika forskningsanknytningen inom osteopati behöver fortsätta att utvecklas i takt med att programmet etableras. Formuleringen bör dock nyanseras i relation till det kompletterande underlaget: 6. Forskningsbaserad av utbildning samt översiktlig presentation över aktuell forskning som bedrivs. Underlaget beskriver hur studenterna fortlöpande tränas i att söka, värdera och använda vetenskaplig kunskap, samt hur denna progression kommer till uttryck i självständigt arbete och examensarbete. Vidare redovisas att aktuell forskning används som underlag för kursinnehåll och litteraturval samt att NIMM genom medarbetare har koppling till internationella osteopatiska forskningsmiljöer, bland annat SOLAR och CORaL, till vilka studenters examensarbeten kan kopplas. Formuleringen kan därför nyanseras så att det tydligare framgår att underlaget beskriver den professionsspecifika forskningsanknytningen, samtidigt som denna behöver följas upp och vidareutvecklas i takt med att programmet etableras.
5	2	5-9	Följande formulering om tillgång till vetenskapliga databaser bör kompletteras och nyanseras: <i>“Tillgången till vetenskapliga databaser med forskningsartiklar och övrig litteratur är idag något begränsad, där studenterna för närvarande hänvisas fysiskt till Karolinska Institutets bibliotek. Detta var förhållandet även vid tidigare utvärderingar via UKÄ av övriga utbildningsprogram 2021 respektive 2024, och frågan har fortfarande inte lösts.”</i> Lärosätet delar bedömargruppens uppfattning att studenternas individuella tillgång till vetenskapliga databaser och vetenskapliga artiklar är central för utbildningens forskningsbaserad och för studenternas progression i vetenskapligt förhållningssätt. Formuleringen torde dock kunna nyanseras. Frågan är identifierad som en prioriterad utvecklingsfråga inom ramen för NIMM akademiska strategiska plan. Utvecklingen av tre utbildningsprogram inom manuell medicin och arbetet med extern validering och internationella samarbeten stärker förutsättningarna för en långsiktigt hållbar akademisk infrastruktur, inklusive studenternas tillgång till vetenskaplig litteratur och databaser.

5	2	14-16	Följande formulering gällande vetenskaplig utveckling riskerar att ge en ofullständig bild av det inskickade underlaget: <i>“Kursplaner och examensarbeten bör framgent ses över med tanke på hur vetenskaplig litteratur och referering används i olika uppgifter, för att låta vetenskaplig metod genomsyra utbildningen från start till mål.”</i> Vetenskaplig metod är integrerad genom momentet vetenskaplig utveckling (VetU), som är utformat som en sammanhållen strimma från ÅK1 till ÅK4. VetU introduceras under termin 1 och återkommer genom hela programmet med successiv fördjupning. Progressionen omfattar teori och metodologi, forskningsprocess och informationssökning, epidemiologi, kritisk värdering, forskningsmetoder, statistik, projektplan, litteraturstudie och vetenskaplig rapport, och mynnar ut i examensarbetet under ÅK4. Vetenskaplig litteratur ingår som kurslitteratur och återkommer i kursplaner under ÅK1–4. Referering och vetenskapligt skrivande tränas genom skriftliga inlämningsuppgifter, rapporter och examensarbete, vilket framgår av kursplanernas lärandeaktiviteter och examinationsformer. Vetenskaplig litteratur, referering och vetenskaplig metod är därmed integrerade i utbildningen från start till mål. Formuleringen bör därför nyanseras så att den inte ger intryck av att kursplaner och examensarbeten generellt saknar stöd för dessa delar.
5	4	5-7	Följande formulering om studentinflytande bör nyanseras: <i>“Det rekommenderas att utveckla en transparent genomgående struktur och process för att säkerställa detta från start av den nya utbildningen, med hjälp av erfarenheterna från de övriga utbildningarna vid lärosätet.”</i> Formuleringen riskerar att ge intryck av att lärosätet saknar en etablerad struktur och process för studentinflytande för osteopatprogrammet. Detta förstärks av att studentinflytande även lyfts i den inledande övergripande rekommendationen som ett område där en långsiktig strategi rekommenderas. Det bör även vägas in att bedömargruppen på annan plats i yttrandet konstaterar att lärosätet har ett gediget, systematiskt kvalitetsarbete, inklusive studentinflytande, samt att det finns studentförening och upprättade riktlinjer för studentinflytande. Av det inskickade materialet, 5. Studentinflytande, framgår att NIMM har fastställt och tillämpade strukturer för studentinflytande. Dessa strukturer omfattar osteopatprogrammet och är integrerade i lärosätets systematiska kvalitetsarbete. Lärosätet delar bedömargruppens uppfattning att studentinflytandet för osteopatstudenterna behöver följas upp och vid behov vidareutvecklas i takt med att programmet byggs upp. Formuleringen bör dock justeras så att rekommendationen avser tillämpning, uppföljning och vidareutveckling av redan redovisade strukturer inom osteopatprogrammet, snarare än att en transparent struktur eller process för studentinflytande saknas eller behöver utvecklas från grunden.

Resurser

Sida	Stycke	Rad	Korrigerings

Styrdokument

Sida	Stycke	Rad	Korrigerings
7	4	5-6	Följande formulering gällande kursplanernas funktion bör nyanseras: <i>“Kursplaner är tillfredsställande men kan förstärkas för osteopatiutbildningen med att ange hur osteopatiutbildningen vetenskapligt och kliniskt särskiljer sig från övriga utbildningar vid skolan”.</i> Lärosätet delar bedömargruppens uppfattning att osteopatprogrammets professionsspecifika profil och progression behöver vara tydlig för studenter, lärare och externa intressenter. NIMM följer dock gängse praxis inom högre utbildning, där enskilda kursplaner normalt inte utformas som jämförande dokument där ett programs vetenskapliga och kliniska särart beskrivs i relation till andra utbildningsprogram vid samma lärosäte. Programmets övergripande profil, progression och eventuella relation till närliggande utbildningar återfinns i första hand i utbildningsplan, programöversikt och kompletterande programbeskrivningar. Formuleringen bör därför nyanseras så att rekommendationen avser ett tydliggörande av osteopatprogrammets professionsspecifika profil på programnivå, snarare än jämförande beskrivningar i enskilda kursplaner.

Säkerställande av utbildningsmålen

Sida	Stycke	Rad	Korrigerings
8	7	5-7	Följande formulering gällande referensramar och bedömningsgrunder för osteopatexamen bör nyanseras: <i>“Examensarbetet under det fjärde året är vidare avsett att vara en fördjupning inom huvudområdet manuell medicin, och då specifikt inom osteopatinriktningen. Det är för oss fortfarande lite oklart hur det kommer att bedömas vad som krävs för att godkänna en examen specifikt som osteopat.”</i> I NIMM begäran om författningsändring, som överfördes från Utbildningsdepartementet till UKÄ inom ramen för remissen U2025/02231, anges uttryckligen att programmet harmoniseras med European Committee for Standardization (CEN) EN 16686 och vägledningarna från Osteopathy Europe (OE) och Osteopathic International Alliance (OIA), samt Världshälsoorganisationens (WHO) riktlinjer <i>Benchmarks for Training in Osteopathy</i>. Denna europeiska och internationella referensram belystes även av programdirektör vid intervjuerna.

			Bedömningen av vad som krävs för osteopatexamen sker därmed inte utan referensram, utan utifrån utbildningsplanens fastställda utbildningsmål, kursplanernas lärandemål, examinationsformer och bedömningskriterier samt med beaktande av etablerade europeiska och internationella standarder för osteopatisk utbildning och yrkesutövning. I utbildningsplanen framgår även att ÅK1–3 utgör en gemensam bas i manuell medicin, medan ÅK4 utgör professionsspecifik fördjupning inom osteopati. Lärosätet föreslår därför att formuleringen justeras så att den avser ett önskemål om ytterligare synliggörande av kopplingen mellan europeiska och internationella standarder, utbildningsmål, lärandemål, examinationsformer och bedömningskriterier, snarare än att det skulle vara oklart vad som krävs för osteopatexamen.
8	8	1-2	Följande formulering gällande examinator bör nyanseras: <i>“Det bör tydliggöras huruvida examinator (framför allt på kurs I och II) för de blivande osteopatiterapeuterna kommer att ha osteopatexamen.”</i> Lärosätet delar bedömargruppens uppfattning att osteopatkompetens är viktig i utbildningens professionsspecifika delar. NIMM utgår från etablerad praxis inom högre utbildning, där examinatorns uppdrag är att säkerställa att examinationen genomförs rättssäkert och att studentens prestation bedöms i relation till fastställda lärandemål, betygskriterier och kursplan. Relevant ämneskompetens, vetenskaplig kompetens, pedagogisk kompetens och erfarenhet av examination är därför de centrala bedömningsgrunderna, snarare än att examinatorns yrkesexamen behöver motsvara studentens framtida yrkestitel. Som framgår av lärosätets påpekande är osteopatprogrammet utformat med beaktande av europeiska och internationella standarder för osteopatisk utbildning och yrkesutövning. Dessa referensramar beaktas i utbildningens mål, innehåll, progression och professionsspecifika fördjupning. I osteopatprogrammets professionsspecifika delar säkerställs osteopatisk kompetens genom programdirektor, ämnesföreträdare, kursansvariga, undervisande lärare, handledare och externa sakkunniga med osteopatisk bakgrund och/eller relevant vetenskaplig och klinisk kompetens. Osteopatkompetens kommer att användas i undervisning, handledning och bedömning där sådan kompetens är nödvändig för att säkerställa utbildningens professionsspecifika kvalitet. Lärosätet föreslår därför att formuleringen justeras till att avse hur relevant osteopatisk professionskompetens säkerställs i undervisning, handledning och bedömning inom de professionsspecifika kursmomenten, snarare än huruvida examinator för kurs I och II nödvändigtvis har osteopatexamen.

9	1	4-5	Följande formulering är inte korrekt: <i>“I kurs III, examensarbetskursen, examineras en del av handledaren, vilket inte är helt optimalt.”</i> Av kursplanen för Manuell medicin inriktning osteopati III – Examensarbete i osteopati framgår att handledarens godkännande avser att rapporten ska vara komplett och att studenten därmed blir behörig till redovisning. Detta är en administrativ och processinriktad klarering inför redovisningsseminariet, inte en examination eller betygsbedömning av examensarbetet. Kursplanen anger uttryckligen att slutversionen av den vetenskapliga rapporten examineras av kursens examinator efter muntlig presentation och bearbetning baserad på återkoppling från opponenter och extern bedömare.
---	---	-----	--